

به نام خدا

خلاصه گزارش اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی - مصوب ۱۳۷۸ - و اصلاحات بعدی آن»

مقدمه

از آنجا که انتخابات مجلس شورای اسلامی، اعضای یکی از نهادها و ارکان تصمیم‌گیری کشور را تعیین می‌کند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

انتخابات مجلس شورای اسلامی بر پایه قوانین و مقررات بسیاری برگزار می‌شود که اصلی‌ترین و اجرایی‌ترین آن قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی است که تقریباً بیش از ۷ بار به طور جدی مواد چالش‌برانگیزش اصلاحات به خود دیده است.

در حالی که قرار است لایحه نظام جامع انتخاباتی کشور جایگزین کلیه قوانین انتخاباتی از جمله انتخابات مجلس شورای اسلامی شود و اصلاحات پیشنهادی در مقاطع زمانی دو سال گذشته همیشه با این پرسش مواجه بوده‌اند که در صورت تصویب لایحه مذکور، محلی از اعراب دارند یا خیر.

نقاط مثبت لایحه

- اصلاح ماده (۲۲) قانون انتخابات که علاوه بر نظارت هیئت نظارت، گواهی هیئت اجرایی را برای صندوق‌ها و خالی بودن آنها ضروری دانسته است.

- افزایش مهلت‌ها در ماده (۴۸) و ماده (۵۲) و تبصره «۳» آن به ترتیب از ۵ روز به ۷ روز و از ۷ روز به ۱۰ روز مناسب و به‌جاست.

- همچنین اصلاح ماده (۵۰) قانون که خواسته شده علاوه بر ارائه نتیجه، خلاصه پرونده داوطلبان به وزارت کشور ارسال شود، ضروری است.

- همچنین اصلاحات مواد (۵۷)، (۵۸)، (۵۹)، (۶۰) و (۶۱) در خصوص فعالیت تبلیغاتی انتخاباتی تا حدود زیادی درست و مناسب ارائه شده که البته برخی موارد پیشنهادی خود اصلاحاتی نیاز دارد که قابل توجه است از جمله استفاده از امکانات دولتی بنا به شرایطی در تبلیغات انتخاباتی قانونی اعلام شده که با روح عدم دخالت و عدم درگیر کردن نهادها و مؤسسات دولتی مغایر است.

- در مواد مذکور رویکرد حاکم، نمایش عینی تبلیغات انتخاباتی و انجام فعالیت‌های تبلیغاتی است. به همین دلیل نیز در بند «۱۵» ماده (۵۷) به ابعاد آثار تبلیغاتی اشاره شده است که به نظر می‌رسد با توجه به ضرورت و نقش تبلیغات در انتخابات در کشور ما به‌ویژه در انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی به خوبی برجسته شده است.

نقاط منفی لایحه

- تغییر مهلت‌های مقرر برای استعفای مقامات مسئول بندهای «الف» و «ب» ماده (۲۹) قانون از ۶ ماه به ۲ ماه بنا به فلسفه این‌گونه استعفاها غیرضروری است و حصول هدف قانون‌گذار را با مشکل مواجه می‌کند.

- اصلاح ماده (۴۸) یعنی تغییر عبارت «اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل» به عبارت «نیروی انتظامی جمهوری اسلامی» تبعات و تالی فاسدی دارد و در واقع باعث حذف بخش تخصصی و کارشناسی در این موضوع خواهد شد.

- در اصلاحات ماده (۵۷) مقام مسئول، ضمانت اجرایی و نحوه تشخیص معینی برای ممنوعیت بند «۱» آن یعنی «نوشته یا اظهار مطالب خلاف واقع» تعیین نشده است.

- در بند «۶» ماده (۵۷) همچنین آمده است «استفاده از جایگاه خطابه نماز جمعه یا هر وسیله دیگری که جنبه رسمی و حکومتی دارد» که پیش از آن در ماده (۵۹) این قانون «جنبه‌های رسمی و دولتی» آمده که مناسب‌تر است.

- در بند «۷» ماده (۵۷) و تبصره‌های آن به چگونگی استفاده از مؤسسات دولتی و امکان عمومی در فعالیت تبلیغات انتخاباتی اشاره شده که مغایر هدف ممنوع بودن عدم استفاده از امکانات دولتی به دلیل عدم درگیر کردن این نهادها و مؤسسات با موضوعات سیاسی و انتخاباتی است. از سوی دیگر موضوع نظرسنجی از شهروندان به‌طور مختلف به‌ویژه از طریق پست و تلفنی مغفول باقی‌مانده که باید درباره آن در لایحه تصمیم‌گیری شود.

- در تبصره‌های «۱» بند «۱۳» ماده (۵۷) نیز برگزاری اجتماع را منوط به کسب مجوز از فرمانداری یا بخشداری کرده که مغایر با اصل ۲۷ قانون اساسی است.

- همچنین در فهرست شاغلان منع شده از فعالیت‌های تبلیغاتی برای نامزدها به‌نظر می‌رسد باید نام «بسیج» اضافه شود.

- در بخش مجازات پیش‌بینی شده مبلغ جزای نقدی ۵ تا ۱۰ میلیون ریال در وضع کنونی کشور ناچیز و مانع ارتکاب جرم نیست و باید افزایش یابد.

- در پایان نیز هدف از ارائه اصلاح پیشنهادی برای ماده (۹۳) مکرر که هزینه برگزاری انتخابات را مستثنی از شمول قانون محاسبات عمومی کشور دانسته، معلوم نیست و باید توجه داشت که هزینه‌ها، در زمره هزینه‌های عمومی است و وفق مقررات باید تحت نظارت باشد و استثنا در این زمینه سابقه ندارد.

نتیجه‌گیری

با وجود نقاط مثبت پیشنهادی در لایحه مذکور به‌نظر می‌رسد تلاش برای سرعت بخشیدن به تدوین و تصویب قانون نظام جامع انتخابات مناسب‌تر از ارائه لوایح و طرح‌هایی است که به اصلاح برخی مواد قوانین انتخابات می‌پردازند.